

Vakcollege Tiel

Oordeelsmeting pilot 'overgang vmbo – mbo'

Erik Keppels
Kees Meijer

Nijmegen, 17 september 2010

© 2010 Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt, Nijmegen

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een retrieval systeem worden opgeslagen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt te Nijmegen.

No part of this book/publication may be reproduced in any form, by print, photo print, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

1 Inleiding

In het kader van de ontwikkeling van het Vakcollege Tiel is het gewenst om inzicht te krijgen in het oordeel van betrokkenen over het vakcollege en de wijze waarop dit functioneert. Dit inzicht heeft tot doel om stuurinformatie in te winnen ter verbetering van de kwaliteit van het vakcollege en wordt verkregen aan de hand van drie oordeelsmetingen in de loop van de tijd. Het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt (KBA) Nijmegen is gevraagd om in de periode tussen mei 2010 en september 2011 deze oordeelsmetingen uit te voeren. De onderliggende rapportage bevat de analyse en resultaten van de eerste oordeelsmeting. De tweede en derde oordeelsmeting zullen in een later stadium plaatsvinden. De speerpunten van de oordeelsmetingen worden in overleg met de Vrienden van het Vakcollege bepaald.

Het speerpunt voor de eerste oordeelsmeting betreft de pilot 'overgang vmbo-mbo', oftewel de voorbereiding van de overgang van leerjaar 4 naar leerjaar 5 in het vakcollege. In het schooljaar 2009/2010 namen de eerste 11 jongeren deel aan het vierde leerjaar van het Vakcollege Tiel. Zij volgden daarin onder meer stages en namen deel aan de assessmentweek. Deze activiteiten richten zich onder meer om de keuze voor een mbo-opleiding en de overgang naar het mbo te versoepelen. Tijdens de assessmentweek wordt aan de hand van opdrachten en gesprekken na afloop van de opdrachten in kaart gebracht wat de leerling wel en niet kan en weet in relatie tot het gekozen bbl-traject. Hieronder staat weergegeven in welke periode de diverse activiteiten in het vierde leerjaar zijn ondernomen.

- okt.-nov. 2009: drie weken stage
- jan.-feb. 2010: bedrijfsprojecten/projectstages
- maart 2010: assessmentweek
- juni 2010: twee weken stage

In de eerste oordeelsmeting hebben docenten, praktijkleermeesters en deelnemers de gelegenheid gekregen hun mening over de overgang vmbo-mbo te geven en verbeterpunten aan te dragen mede op basis van de ervaringen die zijn opgedaan tijdens de bovengenoemde activiteiten. Er is onder meer naar het oordeel gevraagd over de begeleiding van de deelnemers vanuit school en bedrijf, over de samenwerking tussen de betrokkenen en over het vakcollege in het algemeen.

In hoofdstuk 2 zijn de responsgegevens opgenomen. In hoofdstuk 3 wordt de visie van betrokkenen op het vierde leerjaar van het vakcollege en de overgang naar het vijfde leerjaar weergegeven. Hoofdstuk 4 sluit af met enkele verbeterpunten hiervoor.

De vragenlijsten die zijn gebruikt voor de oordeelsmeting zijn in de bijlagen opgenomen. Bijlage A is de vragenlijst die is uitgezet naar docenten, bijlage B naar praktijkleermeesters en bijlage C naar deelnemers.

2 Responsgegevens

Eind juni / begin juli 2010 hebben docenten, praktijkbegeleiders van bedrijven en deelnemers een vragenlijst ontvangen. Voor de drie groepen betrokkenen bij het vakcollege zijn aparte vragenlijsten ontwikkeld. Deze zijn opgenomen in de bijlagen. De respons ziet er als volgt uit:

- Docenten: 5 van de 10 hebben de vragenlijst ingevuld;
- Praktijkleermeesters: 8 van de 16 hebben de vragenlijst ingevuld;
- Deelnemers: 6 van de 11 hebben de vragenlijst ingevuld.

De totaalrespons bedraagt daarmee - over alle groepen heen en voor elke groep afzonderlijk - circa 50 procent. Een, voor dit type onderzoek, zeer tevredenstellend resultaat.

3 Visies over leerjaar 4 en de overgang naar leerjaar 5

In de oordeelsmeting is aan docenten, praktijkleermeesters en deelnemers gevraagd naar hun ervaringen met het vakcollege (leerjaar 4) in het schooljaar 2009-2010. Er is gevraagd naar specifieke activiteiten die in het vierde leerjaar worden ondernomen (stages, bedrijfsprojecten en assessmentweek, zie inleiding) en naar het oordeel over enkele meer algemene zaken als de begeleiding van deelnemers en de samenwerking tussen school en bedrijf. De conclusies op basis van de antwoorden op de vragen - en daarmee het oordeel van de betrokken partijen over het vakcollege in het algemeen en het vierde leerjaar en de overgang naar het mbo in het bijzonder - worden hieronder thematisch weergegeven.

Stages en bedrijfsprojecten

Docenten zijn onverdeeld positief over het feit dat deelnemers in het vierde leerjaar van het vakcollege stages volgen en bedrijfsprojecten uitvoeren. Op deze manier krijgen zij al op een vroeg moment de kans de echte werksituatie mee te maken. Zodoende krijgen ze zicht op het werk dat ze later kunnen gaan doen. De docenten vinden dan ook dat de stages en bedrijfsprojecten de deelnemers helpen bij de keuze voor een vervolgtraject in het vakcollege.

De deelnemers zijn verdeeld als gevraagd wordt of de eerste stage van het vierde leerjaar geholpen heeft om een keuze te maken voor een opleiding in het vijfde leerjaar. Twee van de zes ondervraagde deelnemers hebben het gevoel weinig geleerd te hebben tijdens de stage van oktober-november 2009, met als gevolg dat ze niet veel wijzer zijn geworden als het gaat om een beroepskeuze. De overige vier deelnemers hadden wel steun aan de stage om een vervolgkeuze te maken. Daarbij moet wel worden opgemerkt dat drie van deze vier deelnemers een opleiding in een ander technisch vakgebied of op een hoger niveau willen volgen. De stage geeft dus inzicht in wat de deelnemer wil, maar zeker ook wat hij niet wil.

Over de bedrijfsprojecten zijn de deelnemers positiever. Vijf van de zes deelnemers vonden de bedrijfsprojecten geslaagd, leuk en leerzaam. Ter vergelijking, slechts één deelnemer vond de eerste stage in oktober-november geslaagd. Daarbij moet wel gezegd worden dat vier van de overige vijf deelnemers neutraal waren in hun oordeel over de stage. Het is dus niet zo dat de stage als negatief wordt ervaren. Feit is wel dat de bedrijfsprojecten als zeer positief worden ervaren door de deelnemers.

Ook enkele docenten ervaren de bedrijfsprojecten positiever dan de stages van oktober-november en juni. De deelnemers komen in aanraking met verschillende nieuwe situaties en moeten daarbij problemen oplossen. Ze voelen zich verantwoordelijk voor het project en zijn daardoor meer gemotiveerd. Bovendien geven de bedrijfsprojecten een beter beeld van wat er in de bedrijven gebeurt dan de normale stages, aldus de docenten.

De praktijkleermeesters van bedrijven zijn gevraagd of de deelnemer voldoende kon leren tijdens de stages en bedrijfsprojecten. Eén praktijkleermeester geeft aan (negatieve) terugkoppeling te hebben gehad, waarop de stage is aangepast. Verder beantwoordden zij deze vraag vrijwel unaniem met 'ja'. Hoewel de praktijkleermeesters aangeven dat er voldoende geleerd kon worden tijdens de stage, leeft bij enkele deelnemers toch het gevoel dat zij te weinig hebben geleerd. Of en waarom dit het geval is, valt uit de oordeelsmeting niet goed af te leiden.

Mogelijk heeft dit te maken met de voorbereiding op en begeleiding tijdens de stages, die als onvoldoende wordt ervaren.

Docenten, deelnemers en bedrijven staan op zich positief tegenover stages en bedrijfsprojecten voor deelnemers in het vierde leerjaar van het vakcollege. Toch blijkt uit de oordeelsmeting dat ze nog zeker niet altijd soepel verlopen. Het kritische commentaar heeft vooral betrekking op de voorbereiding op en de begeleiding tijdens de stages en bedrijfsprojecten.

Vorbereiding op stages en bedrijfsprojecten

Vanuit de bedrijven wordt opgemerkt dat de voorbereiding op en de toewijzing van de stages onvoldoende is en dat er te weinig rekening gehouden wordt met de wensen van bedrijven en deelnemers. Ook één van de docenten geeft aan dat er te weinig tijd was voor de voorbereiding van stages en bedrijfsprojecten en dat bedrijven en deelnemers mogelijk onvoldoende geïnstrueerd zijn vooraf. Zo komt het voor dat een bedrijf pas vlak van te voren te horen krijgt hoeveel en welke deelnemers een stage gaan volgen. Bovendien sluit de stage niet altijd aan op de voorkeur van de deelnemer. In één geval is het zelfs voorgekomen dat een deelnemer helemaal geen stage heeft gevolgd.

Het gros van de praktijkleermeesters uit de bedrijven is tevreden over de informatie die zij voorafgaand aan de stages en bedrijfsprojecten ontvangen over de stagiair en zijn leerdoelen. Zes van de acht praktijkleermeesters waren op de hoogte van de leerdoelen en is daarover geïnformeerd door middel van een overleg met de stagecoördinator van het vakcollege en het stageboekje van de deelnemer. Twee van de acht praktijkleermeesters zijn niet of onvoldoende geïnformeerd. Het betreft hier informatie voorafgaand aan een stage, niet aan de bedrijfsprojecten. Uit de antwoorden van de bedrijven blijkt dat de bedrijfsprojecten beter zijn voorbereid dan de stages.

Begeleiding tijdens stages en bedrijfsprojecten

Drie van de vijf docenten zijn als avo-docenten niet betrokken bij de begeleiding van deelnemers tijdens stages. De overige twee docenten geven aan dat ze de deelnemers goed hebben kunnen begeleiden tijdens de stages in oktober-november en juni. Ze hadden daarvoor voldoende tijd.

Bij de begeleiding tijdens de bedrijfsprojecten was één van de ondervraagde docenten betrokken. Deze docent is niet helemaal tevreden over de begeleiding die hij heeft kunnen geven. "Er was te weinig tijd voor de voorbereiding. De coördinatie kan beter en leerlingen moeten beter geïnstrueerd worden".

De deelnemers zijn gemiddeld genomen niet erg tevreden over de begeleiding die zij krijgen vanuit school tijdens de stages en de bedrijfsprojecten. Over de begeleiding tijdens de stage in juni 2010 is men het meest ontevreden. Vier van de vijf ondervraagde deelnemers is ontevreden en de vijfde is neutraal op dit punt. Over de begeleiding tijdens de bedrijfsprojecten zijn twee van de zes ontevreden, is er één tevreden en zijn de overige drie neutraal. Over de begeleiding bij de stage van oktober-november 2009 zijn drie deelnemers ontevreden, twee tevreden en één neutraal.

Wat duidelijk opvalt, is dat de deelnemers positiever zijn over de begeleiding vanuit het bedrijf dan vanuit de school tijdens de stages en de bedrijfsprojecten. Bij de stage in juni 2010 is één deelnemer heel tevreden over de bedrijfsbegeleiding, terwijl de overige drie deelnemers neu-

traal zijn in hun mening over de begeleiding. Over de begeleiding bij de bedrijfsprojecten zijn alle zes deelnemers tevreden en bij de stage in oktober-november 2009 zijn dat er drie van de zes. Eén deelnemer is ontevreden, terwijl de overige twee deelnemers neutraal zijn hierover.

Evaluatie en beoordeling van stages en bedrijfsprojecten

De school evalueert en beoordeelt de prestaties van de deelnemers tijdens de stages en bedrijfsprojecten op twee manieren. Ten eerste informeert de stagedocent bij de praktijkleermeester in het bedrijf. De praktijkleermeesters geven aan dat dit soms gebeurt door middel van een gesprek en soms door middel van schriftelijk contact. Meestal wordt verslag gedaan over de stage. In een enkel geval wordt, als de school daarom vraagt, een beoordeling in de vorm van een cijfer gegeven over de stagiair. Ten tweede wordt door de deelnemer een stageboek bijgehouden, dat door de docent wordt beoordeeld.

Er is echter wel enige ontevredenheid bij deelnemers en praktijkleermeesters over de beoordeling van de stages. Hoewel de deelnemers er niet naar gevraagd zijn in deze oordeelsmeting, geeft één van hen aan dat het gemaakte stageboek en de -verslagen niet zijn ingekeken en beoordeeld. Daar is hij verbolgen over. Een deel van de praktijkleermeesters geeft aan niet te weten hoe de stagiair wordt beoordeeld. Er lijkt een duidelijke checklist te ontbreken. Ook worden de uiteindelijke beoordelingen niet altijd teruggekoppeld naar het bedrijf. De helft van de praktijkleermeesters is overigens wel tevreden over de wijze waarop stages worden beoordeeld of geeft aan dat het nog te vroeg is om hier een goed oordeel over te geven.

Uit de oordeelsmeting bij de bedrijven wordt ook duidelijk dat zij bij de evaluatie niet gevraagd zijn om de school advies te geven over mogelijk geschikte vervolgtrajecten voor de deelnemers die bij hun stage hebben gevolgd. Het is niet onderzocht of dit wenselijk is vanuit de school of vanuit het bedrijf. Omdat de stages naast een beroepsopleidende taak vooral de taak hebben te helpen bij het maken van een beroepskeuze, zou het zinvol zijn de bedrijven daarover advies te vragen.

Dat de evaluatie van de stages voor verbetering vatbaar is, wordt ook erkend door één van de docenten. Deze geeft aan dat "een betere evaluatie tussen deelnemers en praktijkbegeleiders van de school gewenst is".

Samenwerking bedrijven en school

De meeste docenten hebben geen goed zicht op de samenwerking tussen de bedrijven en de school. De samenwerking loopt via de stagecoördinator. Deze geeft aan redelijk tevreden te zijn over de samenwerking met de stagebedrijven en is vooral te spreken over de goede inzet van de stagebedrijven. Desondanks wenst hij een goede evaluatie hierover.

De praktijkleermeesters uit de bedrijven zijn over sommige onderdelen van de samenwerking met het vakcollege positief en over andere negatief. Zoals al eerder aangegeven, hebben de praktijkleermeesters vooral klachten over de voorbereiding op, de toewijzing van en de begeleiding tijdens de stages. Ze zijn wel unaniem tevreden over de bereikbaarheid (zowel via e-mail als telefonisch) van de stagedocent, voor het geval zij vragen hebben over de stagiair of over de stage.

Assessmentweek

In maart 2010 hebben de deelnemers een assessment gevolgd op ROC Rivier. Aan de hand opdrachten en gesprekken na afloop van de opdrachten is in kaart gebracht wat de leerling al wel kan en kent en wat hij/zij nog niet kan en kent met betrekking tot het gekozen bbl-traject.

De deelnemers zijn positief over de assessmentweek. Ze vinden de week goed georganiseerd, het was leuk en leerzaam voor hen. Er is één deelnemer die graag meer uitleg had willen krijgen welke opleiding het beste bij hem zou passen.

Docenten zien de assessment als een goede tool om de overgang van vmbo naar mbo soepeler te laten verlopen. Er is echter nog wel een betere samenwerking tussen vmbo en mbo nodig om de assessment beter tot zijn recht te laten komen. Er is meer overleg nodig tussen de betrokken docenten over de deelnemers en het onderwijsprogramma van vmbo en mbo moet beter op elkaar aansluiten.

Aansluiting onderwijsprogramma vmbo – mbo

De docenten hebben in deze meting hun oordeel kunnen geven over de aansluiting van het onderwijsprogramma van het vmbo op die van het mbo. Twee docenten geven aan dat de aansluiting nog niet goed is. De overige docenten weten het niet of geven aan dat dit in de toekomst moet blijken.

Meer dan de helft van de ondervraagde docenten geeft aan weleens te spreken met mbo-leraren of andere personen over manieren om de aansluiting te verbeteren. Deze gesprekken zijn voornamelijk informeel van aard.

Om de aansluiting te verbeteren zal allereerst de onderwijsprogramma's van het vmbo en het mbo naast elkaar moeten worden gelegd, aldus enkele docenten. Daarbij moeten "dubbelingen worden weggestreept en hiaten gedicht", aldus een docent. Een andere docent geeft aan dat ze al bezig zijn met een LeerlingVolgSysteem om onder meer de overgang naar en aansluiting met het mbo te verbeteren.

Algemeen oordeel over het vakcollege

Docenten, praktijkleermeesters en deelnemers zijn vol lof over het concept van het vakcollege. Er leeft een gevoel dat men met iets moois bezig en gezamenlijk op weg is naar het gemeenschappelijke doel; het opleiden van meer en beter toegeruste, excellente jonge vakmensen voor de sector techniek.

In de oordeelsmeting is gevraagd of er reeds een verschil merkbaar is tussen de deelnemers in het vakcollege en deelnemers in reguliere techniekopleidingen. Enkele docenten en praktijkleermeesters geven aan dat de motivatie bij de vakcollege deelnemers hoger ligt. De meeste ondervraagden geven echter aan dat het nu nog te vroeg is om hier een oordeel over te geven. De verwachting is alom dat het vakcollege wel meer gemotiveerde en excellente jongeren zal opleiden.

Om de verwachte meeropbrengsten van het vakcollege te realiseren, moet er echter nog wel het nodige aan de uitvoering worden geschaafd. Alle betrokkenen zijn het er over eens dat er veel pionierswerk is verricht in het pilotjaar, waarbij veel problemen van vooral organisatorische aard zijn opgetreden. De bij het vakcollege betrokken bedrijven en het vakcollege zelf zien voldoende aanknopingspunten om een succes te maken van het vakcollege. In het volgende hoofdstuk zijn verbeterpunten weergegeven die hierbij kunnen helpen.

4 Verbeterpunten

In het voorgaande hoofdstuk zijn diverse aspecten van het vierde leerjaar van het vakcollege aan de orde gekomen. De bij het vakcollege betrokken partijen loven het concept van het vakcollege, maar hebben ook kritiek op de uitvoering ervan. Zij zijn echter realistisch en zien in dat een eerste pilotjaar van vierdejaarsdeelnemers in het vakcollege gepaard gaat met opstartproblemen. Niet alleen de praktijkleermeesters en docenten erkennen dit. Zelfs een deelnemer merkt op dat het nu eenmaal wennen was voor iedereen, omdat zij als eersten het vierde leerjaar van het vakcollege volgden. Het mag verwacht worden dat diverse problemen in een tweede poging opgelost worden. Om de uitvoering van het vierde leerjaar van het vakcollege en de overgang naar het mbo te verbeteren volgen hier verbeterpunten.

Vorbereiding op de stages

De voorbereiding op de stages en met name de toewijzing ervan moet beter en vooral eerder geregeld worden. Bedrijven dienen ruim van te voren te weten hoeveel en welke deelnemers komen. Tevens moet goed afgestemd worden wat er tijdens de stage van deelnemers en bedrijf verwacht wordt. Een tijdige en beter gestructureerde voorbereiding dient waar te borgen dat de deelnemer de stage van zijn/haar keuze volgt en dat de stages goed ingevuld worden, waarbij de leerdoelen van de stage behaald worden. *Vanuit de school dient meer tijd vrijgemaakt te worden voor de voorbereiding op stages.* De voorbereiding op de bedrijfsprojecten gemiddeld genomen wel goed zijn voorbereid.

Leerdoelen van de stages

De stages kennen grofweg twee leerdoelen. De één is het beroepsopleidende leerdoel: de deelnemer verwerft competenties die nodig zijn in het beroep voor later. Het andere doel van de stages is de deelnemer te helpen in zijn keuze voor een vervolgtraject en beroep. Op basis van de oordeelsmeting wordt de conclusie getrokken dat de stages vooral het beroepsopleidende leerdoel dienen. Onzes inziens zou *het accent van de stages nadrukkelijk(er) gelegd moeten worden op de beroepskeuze of keuze voor vervolgtraject waar de deelnemer voor staat.*

Informatievoorziening over mogelijke vervolgopleidingen / beroepen

De betrokken partijen hebben in de oordeelsmeting enkele mogelijkheden aangedragen die ervoor kunnen zorgen dat de deelnemers, meer dan nu het geval is, worden geholpen om een beroepskeuze te maken. *Allereerst zouden de deelnemers kennis moeten maken met de diverse (niveaus van de) functies binnen hun vakgebied die men later kan vervullen.* De stagebedrijven geven zelf aan dit te willen en kunnen doen. Daarbij kunnen de bedrijven de deelnemers ook voorlichten over de opleidingen die daarbij horen. Volgens de bedrijven kan dit gebeuren *tijdens de stage en/of door middel van gerichte bedrijfsbezoeken.* Eén praktijkleermeester merkt op dat de voorlichting over mogelijke vervolgopleidingen ook kan geschieden door *de deelnemers in het vierde leerjaar van het vakcollege enkele dagen met mbo-deelnemers te laten meelopen.* In ieder geval moet het voor de deelnemers duidelijk(er) zijn wat de mogelijke beroepen en vervolgopleidingen zijn, ook als dat bijvoorbeeld een bol-opleiding niveau 4 of een hbo-opleiding betreft. Hoewel de informatievoorziening over vervolgtrajecten voor de deelnemers verbeterd kan worden, dient wel opgemerkt te worden dat vier van de zes deelnemers de sta-

ges en/of de school noemen als belangrijkste hulp bij het maken van een keuze voor hun vervolgtraject in het vakcollege.

Leerrijke stages

Op basis van opmerkingen van enkele deelnemers dienen de stages van oktober-november 2009 en juni 2010 ook in beroepsopleidende zin verbeterd te worden. *Bedrijven moeten in alle gevallen voldoende leerrijke stages voor de deelnemers verzorgen.* Over het algemeen is dat wel gebeurd, maar het bleek niet altijd mogelijk. Enkele deelnemers geven aan dat ze tijdens de stage te weinig hebben geleerd of weinig hebben mogen of kunnen doen. Dit is natuurlijk geen wenselijke situatie. Het is zeer goed mogelijk dat dit te maken heeft met de povere voorbereiding van de stages vanuit de school. Tijdige berichtgeving over de stages vanuit de school en een goede afstemming tussen school en bedrijf zal het bedrijf in staat moeten stellen om goede stages te verzorgen.

Begeleiding vanuit de school tijdens de stages / bedrijfsprojecten

De begeleiding vanuit bedrijven tijdens de stages en de bedrijfsprojecten gebeurt naar tevredenheid van het gros van de deelnemers. *De begeleiding vanuit de school kan en moet echter beter, aldus het merendeel van de deelnemers. De stagebegeleider van de school zou bijvoorbeeld vaker langs kunnen komen bij het stagebedrijf om te controleren of de stage volgens plan verloopt.*

Evaluatie en beoordeling van de stages / bedrijfsprojecten

De evaluatie en wijze van beoordeling van de stages en de bedrijfsprojecten is een punt van onduidelijkheid voor een deel van de ondervraagden. *Door middel van een van tevoren opgestelde duidelijke checklist kan de (informatievoorziening over de) evaluatie en beoordeling van stages en bedrijfsprojecten worden verbeterd.* Voor zover dat nu nog niet gebeurt, kan dit worden toegevoegd aan het stageboek van de deelnemers. *Tevens dienen de beoordelingen teruggekoppeld te worden aan de bedrijven.*

In de checklist voor de evaluatie en beoordeling van de stagiaires stellen we voor om een deel op te nemen waarin de *praktijkleermeesters van bedrijven gevraagd worden naar hun mening over de keuze voor een vervolgtraject voor de stagiair.* De stage vervult dan niet alleen een beroepsopleidende rol, maar ook een adviserende rol over een vervolgtraject voor de deelnemer.

Overgang van vmbo naar mbo

Last but not least zijn de ondervraagden in de gelegenheid gesteld hun visie te geven over hoe de overgang van deelnemers naar het vijfde leerjaar (naar het mbo) verbeterd kan worden. Het eerste wat gebeuren moet, zeggen vooral de docenten, is *het realiseren van daadwerkelijk doorlopende leerlijnen met een inhoudelijk betere aansluiting van de onderwijsprogramma's.* Daartoe moeten de onderwijsprogramma's van het vmbo en het mbo naast elkaar worden gelegd, waarbij de dubbelingen worden weggestreept en hiaten gedicht.

Ten tweede zien diverse ondervraagden het liefst een *'warme overdracht' van deelnemers uit het vmbo naar het mbo.* Om dit te ondersteunen zouden de vmbo-docenten op kunnen treden als begeleiders van de deelnemers in het vijfde leerjaar. Er zouden ook formele overlegmomenten gecreëerd kunnen worden tussen de docenten van het vmbo en het mbo, waarbij de vakcollege deelnemers uit het vijfde leerjaar en hun voortgang het centrale gespreksthema is.

Bijlagen

Bijlage A – Vragenlijst voor docenten

VRAGENLIJST DOCENTEN (VMBO): OVERGANG VMBO – MBO (VAN JAAR 4 NAAR JAAR 5)

KBA Nijmegen, 4 juni 2010

Stage / bedrijfsprojecten/projectstages

Vakcollege leerlingen hebben in leerjaar 4 diverse stages gevolgd:

- 3 weken stage in oktober- november 2009 en 2 weken in juni 2010.
- In januari-februari 2010 voerden ze bedrijfsprojecten/projectstages uit.

Stelling: Ik heb de vakcollege leerlingen goed kunnen begeleiden bij de *gewone stages* (okt-nov 2009 en juni 2010).

- zeer mee oneens
 mee oneens
 neutraal
 mee eens
 zeer mee eens

Wilt u uw antwoord hieronder toelichten:

Stelling: De stages helpen de leerling bij de keuze voor een vervolgtraject / -opleiding.

- ja
 nee
 anders

Wilt u uw antwoord hieronder toelichten:

Stelling: Ik heb de vakcollege leerlingen goed kunnen begeleiden bij de *bedrijfsprojecten / projectstages* (januari-februari 2010).

- zeer mee oneens
 mee oneens
 neutraal
 mee eens
 zeer mee eens

Wilt u uw antwoord hieronder toelichten:

Stelling: De bedrijfsprojecten / projectstages helpen de leerling bij de keuze voor een vervolgtraject / -opleiding.

- ja
- nee
- anders

Wilt u uw antwoord hieronder toelichten:

Assessment-week ROC Rivor (maart 2010)

In maart 2010 hebben de leerlingen een assessment gevolgd op ROC Rivor. Aan de hand van opdrachten en gesprekken na afloop van de opdrachten is in kaart gebracht wat de leerling al wel kan en kent en wat hij/zij nog niet kan en kent m.b.t. het gekozen bbl-traject.

Stelling: Het assessment is een goede tool om de overgang van vmbo naar mbo (leerjaar 4 naar 5 in het vakcollege) soepel te laten verlopen.

- zeer mee oneens
- mee oneens
- neutraal
- mee eens
- zeer mee eens

Wat zou er verbeterd kunnen worden aan het assessment?

Inhoudelijke aansluiting onderwijsprogramma vmbo (jaren 1-4) met mbo (jaren 5-6)

Sluit het onderwijsprogramma van de eerste 4 jaren en het 5^e en 6^e jaar van het vakcollege goed op elkaar aan?

Heeft u weleens gesproken met mbo-leraren of anderen om de aansluiting van het inhoudelijke onderwijsprogramma te verbeteren (bijv. door dubbelingen op te sporen en te verwijderen)?

Wat kan het vakcollege doen om deze aansluiting te verbeteren?

Samenwerking met stagebedrijven en met mbo(-leraren)

Hoe zijn de stagebedrijven geïnformeerd over de leerdoelen van de leerling tijdens de stages in het 4^e leerjaar van het vakcollege?

Hoe zijn de prestaties van de leerlingen tijdens de stages teruggekoppeld aan de school?

Bent u tevreden over de samenwerking met stagebedrijven? Wat gaat goed, en wat kan beter?

Heeft u contact met mbo(-leraren) over de leerlingen die volgend jaar naar het mbo gaan?
Zo ja, hoe verloopt het contact?

Over de leerlingen

Als u zowel 'reguliere' technische leerlingen en leerlingen van het vakcollege met elkaar vergelijkt, wat zijn dan de verschillen (bijv. in motivatie of in kwaliteit)?

Algemeen

Wat is uw ervaring met het vakcollege tot nu toe? Wat gaat goed en wat gaat nog niet goed en kan beter?

Wat doet u / het vakcollege om de overgang tussen het 4^e en 5^e leerjaar (van vmbo naar mbo) te stroomlijnen (bijv. assessment, begeleiding leerling, overleg tussen vmbo en mbo docenten, etc.)?

Wat kan (of moet) het vakcollege doen om de overgang van vmbo naar mbo (leerjaar 4 naar 5 in vakcollege) soepel te laten verlopen?

Hartelijk dank voor het invullen.

Bijlage B – Vragenlijst voor praktijkleermeesters

VRAGENLIJST BEDRIJVEN: OVERGANG VAKCOLLEGE LEERLINGEN

VMBO – MBO (VAN JAAR 4 NAAR JAAR 5)

[VRAGENLIJST VOOR (PRAKTIJK)LEERMEESTERS]

KBA Nijmegen, 4 juni 2010

Inleiding: afgelopen jaar heeft u een leerling/stagiair uit leerjaar 4 van het Vakcollege in Tiel begeleid. Het Vakcollege Tiel wil de kwaliteit van de stage en de samenwerking met de bedrijven waarborgen. Meer specifiek wil het Vakcollege de overgang van het 4^e naar het 5^e leerjaar – van vmbo naar mbo – soepel laten verlopen en waar mogelijk verbeteren. Daarom zijn we geïnteresseerd in uw mening over (het verloop van) de stage, de samenwerking met de school, over de leerlingen en over het vakcollege in het algemeen.

Deze vragenlijst gaat nadrukkelijk over **de stage van de vakcollege leerling(en)** die in de bijgaande mail genoemd worden, en dus niet over stages van MBO of andere VMBO leerlingen.

Het vakcollege is een samenwerking van RSG Lingecollege, ROC Rivier en bedrijven in de regio Tiel. In het vakcollege lopen de leerlingen in het 3^e en 4^e leerjaar (VMBO) meerdere stages bij bedrijven.

Stage: samenwerking met school

Voorafgaand aan de stage

Was u bij de start van de stage bekend met de leerdoelen van de stagiair van het vakcollege Tiel?

Hoe bent u geïnformeerd over de leerdoelen van de leerling tijdens de stages?

Had u van tevoren een goed beeld van de leerling die bij u stage komt lopen (bijvoorbeeld over wat hij vakinhoudelijk al wel en niet kan)?

Tijdens de stage

Kon de leerling tijdens de stage bij u voldoende leren? Zo nee, waarom?

Na afloop van de stage (evaluatie)

Hoe worden de prestaties van de leerlingen tijdens de stages teruggekoppeld naar de school?

Bent u tevreden over de manier waarop de stage wordt beoordeeld? Zo nee, wat zou u willen veranderen?

Is er bij de beoordeling van de stagiair, de evaluatie met de school, gevraagd naar uw advies over welk opleidingstraject de leerling na het 4^e leerjaar in het vakcollege zou kunnen maken?

Algemeen

Wat vindt u van de bereikbaarheid van de stagedocent, als u vragen heeft over de stagiair of de stage?

Bent u tevreden over de samenwerking met de school? Wat vond u goed, wat kan beter?

Over de leerling(en)

Als u leerlingen uit 'reguliere' technische vmbo-opleidingen vergelijkt met leerlingen van het vakcollege, welke verschillen ziet u dan (bijv. in motivatie of in kwaliteit)?

Algemeen

Wat is uw ervaring met het vakcollege tot nu toe? Wat gaat goed en wat gaat nog niet goed en kan beter?

De leerlingen uit het 4^e leerjaar van het vakcollege staan voor een belangrijke keuze, namelijk die voor een vervolgtraject in het mbo.

Wat zou u / het stagebedrijf kunnen doen om de overgang tussen het 4^e en 5^e leerjaar (van vmbo naar mbo) te stroomlijnen (bijv. door de leerling tijdens de stage laten zien welke functies hij later kan gaan uitoefenen of door een grotere adviserende rol over de (on)mogelijkheden van een stagiair)?

Wat kan (of moet) het vakcollege doen om de overgang van vmbo naar mbo (leerjaar 4 naar 5 in vakcollege) soepeler te laten verlopen?

Hartelijk dank voor het invullen.

Bijlage C – Vragenlijst voor deelnemers

VRAGENLIJST LEERLINGEN: OVERGANG VMBO – MBO (VAN JAAR 4 NAAR JAAR 5)

KBA Nijmegen, 4 juni 2010

Stage / projectstage

Je zit op dit moment in het 4^e leerjaar van het vakcollege.

Eind oktober, begin november 2009 heb je de eerste stage van leerjaar 4 gevolgd.

Stelling: Ik vond de stage van oktober-november 2009 geslaagd, het was leuk en leerzaam.

- zeer mee oneens
- mee oneens
- neutraal
- mee eens
- zeer mee eens

Stelling: Deze stage heeft mij geholpen om een keuze te maken voor een opleiding in het 5^e leerjaar bij het ROC.

- Mee eens, omdat

- Niet mee eens, omdat

Stelling: Ik ben tevreden over de begeleiding die ik vanuit school heb gekregen bij de stage van oktober-november 2009).

- zeer mee oneens
- mee oneens
- neutraal
- mee eens
- zeer mee eens

Stelling: Ik ben tevreden over de begeleiding die ik vanuit het bedrijf heb gekregen tijdens de stage van oktober-november 2009.

- zeer mee oneens
- mee oneens
- neutraal
- mee eens
- zeer mee eens

In januari-februari 2010 heb je een projectstage uitgevoerd.

Stelling: Ik vond de projectstage geslaagd, het was leuk en leerzaam.

- zeer mee oneens
- mee oneens
- neutraal
- mee eens
- zeer mee eens

Stelling: De projectstage heeft mij geholpen om een keuze te maken voor een opleiding in het 5^e leerjaar.

- Mee eens, omdat

- Niet mee eens, omdat

Stelling: Ik ben tevreden over de begeleiding die ik vanuit school heb gekregen bij de uitvoering van de projectstage.

- zeer mee oneens
- mee oneens
- neutraal
- mee eens
- zeer mee eens

Stelling: Ik ben tevreden over de begeleiding die ik vanuit het bedrijf heb gekregen tijdens de uitvoering van de projectstage.

- zeer mee oneens
- mee oneens
- neutraal
- mee eens
- zeer mee eens

In juni 2010 (op dit moment) volg je een korte stage van 2 weken bij een bedrijf.
Sluit deze stage aan bij je opleiding van volgend jaar?

- ja
- nee
- anders, namelijk:

Stelling: Ik wil bij dit bedrijf blijven voor mijn leerarbeidsplaats voor het bbl-traject volgend jaar.

- ja, toelichting:

- nee, toelichting:

Stelling: Ik ben tevreden over de begeleiding die ik vanuit school heb gekregen bij de stage in juni.

- zeer mee oneens
- mee oneens
- neutraal
- mee eens
- zeer mee eens

Stelling: Ik ben tevreden over de begeleiding die ik vanuit het bedrijf heb gekregen tijdens de stage in juni.

- zeer mee oneens
- mee oneens
- neutraal
- mee eens
- zeer mee eens

Begeleiding algemeen

Wat vind je goed aan de begeleiding die je krijgt vanuit school?

Wat vind je niet goed aan de begeleiding vanuit school, hoe zou het volgens jou beter kunnen?

In maart 2010 heb je een assessment gevolgd op het ROC Rivier. Aan de hand van opdrachten en gesprekken na afloop van de opdrachten is in kaart gebracht hoe het staat met je kennis en vaardigheden en waar maatwerk plaats moet vinden.

Wat vind je goed aan het assessment?

Wat vind je niet goed aan het assessment, hoe zou het volgens jou beter kunnen?

Algemeen

Stelling: Ik ben tevreden over de Vakcollege opleiding die ik tot nu toe gevolgd heb.

- zeer mee oneens
- mee oneens
- neutraal
- mee eens
- zeer mee eens

Wat vind je goed aan de Vakcollege opleiding?

Wat vind je niet goed, hoe zou het beter kunnen?

Welk vervolgopleiding ga je volgend jaar doen?:

Wat is de belangrijkste reden dat je hiervoor hebt gekozen?

Wie of wat heeft je het meest geholpen bij je keuze voor een vervolgopleiding (bijv. een gevolgde stage, of advies van een begeleider of van je ouders)?

Stelling: Ik ben tevreden over de gemaakte keuze voor het vervolgtraject dat ik komend jaar ga doen.

- zeer mee oneens
- mee oneens
- neutraal
- mee eens
- zeer mee eens

Stelling: De school heeft mij goed geïnformeerd over de vervolgtrajecten die ik kon kiezen voor volgend jaar.

- zeer mee oneens
- mee oneens
- neutraal
- mee eens
- zeer mee eens

Wat kan het vakcollege beter doen om er voor te zorgen dat leerlingen een goede keuze kunnen maken voor een vervolgtraject / -opleiding?

Hartelijk dank voor het invullen.